

רב אשי, חלק ואמר דדיוק המשנה מלמדינו ההיפך, ולא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא, בימי אבלו דמדרבנן

במועד, אסורים לאבל לעשותם בימי אבלו, ובאמת אסור לאבל לטעון אפילו קורה ראשונה בימי אבלו⁽⁴⁾.

שישא למד מסברתו, ממה שלא פירש לנו התנא כיצד יהיה הדין בימי אבלו בענין זה, שיש להחמיר בהם יותר ממועד. ויעויין רש"ש לקמן [יז ב] בזה. ולפי פירוש זה, יתכן שכאשר אין לו אחרים שיעשו עבורו, מותר לו לעשות המלאכה בעצמו, בדבר האבד, אלא שבמועד הקלנו יותר, והתרנו לו לעשות בעצמו אפילו במקום שיש אחרים שיכולים לעשות. וכן מפורש בדברי התוס'. ויבואר עוד לקמן.

ונחלקו הראשונים בביאור סברת רב שישא. הרא"ש כתב, שבאמת אין סברא להחמיר באבילות ממועד, אלא שבמועד, מאחר שהכל אסורים במלאכה, אין חילוק בינו לבין אחרים, ועל כן יכול לעשות בעצמו בדבר האבד, מה שאין כן באבילות, שאין אחרים אסורים במלאכה, יש לו להניח המלאכה עבורם. ובה נחלקו רשב"ג ותנא קמא לקמן בברייתא, האם כשאי אפשר על ידי אחרים יש לנו להתיר לעשות בעצמו, וכמו שהתרנו במועד, שהרי אין האבילות חמורה ממועד, או, כיון שעל פי הרוב יכול ליתן לאחרים לעשות, לכן אסור בכל ענין ולא חילקו בכך.

ורבינו ירוחם [כח ב] הביא כעין ביאור זה בשם הר"ש בן הרשב"ץ והוסיף לבאר, שאף על פי שגם במועד יכול ליתן לנכרי לעשותה, מכל מקום גם האמירה לנכרי נאסרה בו.

וכתב הגרע"ק איגר [יו"ד שצט] שלפי סברא זו, כשמת לו מת במועד, והוא אסור במלאכה גם משום אבילות, כדין דברים שבצינעא, שבאופן זה יהיה מותר לו לעשות בעצמו בדבר האבד, שהרי גם אחרים אסורים אז בעשית מלאכה, ואם כן אין חילוק בינו לאחרים.

והר"ן פירש, שבאמת לאחר טעינת קורה ראשונה אין הפסד כלל במניעת המלאכה, ומכל מקום התיר רבי יוסי לגמרה, כיון שהתחיל בה בהיתר לצורך דבר האבד, לא חייבוהו לדקדק ולעשות כפי הנצרך למניעת ההפסד בלבד, אלא גומר המלאכה עד תומה. וכן הביא בחידושי רעק"א [תקלז א] בשם רבינו ירוחם. ולכאורה נחלקו, האם ההיתר של דבר האבד הוא בגדר הותרה או דחוייה. ויעויין בפרק א' הערה 98. ועיין לקמן הערה 11 ביאור נוסף במחלוקתם.

4. מדברי הראב"ד והרא"ש מבואר, שלפי תירוץ זה, מתפרשים דברי התנא "ואירעו אבל" כפשוטם, כלומר, שאירע האבל בסמוך לרגל, ולא היה יכול לטעון הקורה מחמת אבלו, ולכן התירו לו במועד, שהרי היה אנוס בדבר, ואינו כמכוון מלאכתו במועד. ומכאן למד רב שישא, שבימי אבלו לא הותר לו לעשות מלאכה בעצמו אפילו בדבר האבד, שאם לא כן [אלא יכול לעשות בעצמו בדבר האבד, וכמו במועד], אין האבל נחשב אנוס כלל, שהרי היה יכול לטעון קודם הרגל. ואף על פי שמצד הדין היה יכול לעשות על ידי אחרים בימי אבלו, כדין דבר האבד, וכמבואר בברייתא לקמן, יש להעמיד משנתנו כשלא נזדמנו לו אחרים לזה. [ומכאן הוכיח הראב"ד, שלדעת רב שישא, אפילו כשאין לו אחרים, אסור לו לעשות בעצמו, וכדעת תנא קמא בברייתא לקמן. ועיין ברא"ש, ומה שתמה עליו הגרע"ק איגר].

אבל מלשון רש"י נראה, שגם לרב שישא, יש לפרש התיבות "ואירעו אבל", שהוא ענין בפני עצמו, ואין לו שייכות עם המועד כלל [וכמו שסברנו בקושית הגמרא], אלא שרב